

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:402

av Jan Björklund m.fl. (L)

Inrätta ett demokratimuseum och hylla Nils Edén

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt demokratimuseum och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lyfta fram Nils Edéns gärning genom en permanent utställning samt genom särskild uppmärksamhet under demokratiåret 2018, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

För hundra år sedan stod Sverige på randen till en blodig revolution. Matbrist och politisk ojämlikhet ledde till kravaller. På Gustav Adolfs torg i Stockholm skedde blodiga kravaller, medan riksdagen debatterade den allmänna rösträtten. Istället för att statens makt vann med våld slog Sverige in på en fredlig demokratisk utveckling, med en rad reformer 1917–1921.

I ett läge där demokratin på många håll ifrågasätts, bör firandet och manifesterandet vara en central svensk uppgift i en orolig omvärld och en lärdom inför att den svenska demokratin blir 100 år 2018. Det var 1918 som Sveriges riksdag – efter lång kamp och stort motstånd – beslöt att vårt land skulle få lika och allmän rösträtt för både män och kvinnor. Det var efter lång kamp, mot kungamakten och den politiska högern, som liberaler och socialdemokrater lyckades driva igenom allmän och lika rösträtt. Rösträtt

Att ta demokratin för självklar är kanske det största hotet som den kan utsättas för. Demokratins grund – alla människors lika värde oavsett ursprung vilket leder till att varje individ ska ha en röst – är inte något alla skriver under på. Apati och auktoritära krafter växer ur människors attityder. Det är en akut uppfordrande uppgift att utbilda uppväxande generationer i demokrati. En modern demokrati handlar inte om majoritetens envælde. Det krävs likhet inför lagen, oberoende domstolar, fria medier och skydd för mänskliga rättigheter. I omvärlden ser vi hur rättvisa demokratiska val

saboterats och undermineras. En demokrati kan aldrig definieras utan att vara en rättsstat.

I Sverige utmanas demokratin av extremism, från höger, vänster och militant islamism, liksom hot och våld mot förtroendevalda och tjänstemän. Men demokratin utmanas också av människors minskade engagemang. Viljan att ta ett helhetsansvar för det demokratiska systemet, runt mötesbord i den grå politiska vardagen, är betydligt svagare än den energi som kan visas i enskilda frågor och kampanjer. Förtroendeuppdragen har blivit färre, avhoppet fler – inte minst bland yngre och nyare förtroendevalda.

Demokratins historia i Sverige är både hoppningivande och uppfordrande. Det stora engagemanget, organisationsviljan, starka ideologier tillsammans med viljan att söka samförstånd och breda lösningar i långsiktiga och viktiga samhällsfrågor. Demokratiutredningen har också lämnat en rad förslag, som förtjänar att diskuteras. 2018 borde vara utgångspunkten för en satsning på demokratins historia och framtid.

En stark och levande demokrati kräver kunskap på fastare grund där ett demokratimuseum, med seminarier, bibliotek och kontinuerlig kontakt med föreningsliv och framför allt skolor över hela landet är navet.

Regeringen har gett Malmö stad i uppdrag att planera för ett migrations- och demokratimuseum. Uppfattningarna om hur detta ska kunna förverkligas verkar dock splittrade. Migrationsfrågorna och -historien förtjänar en egen institution. Många av dem som kommit till Sverige har ju flytt undan förtryck och förföljelse till den svenska demokratin. Förhoppningsvis blir det en utgångspunkt för museet i Malmö.

I dag tycks den svenska demokratin självklar – men hotas av yttre krafter och inre apati. Därför föreslår vi liberaler att ett demokratimuseum inrättas. Demokratins mest centrala institution är riksdagen. Därför bör riksdagen vara en viktig partner i ett nytt museum.

Riksdagen bör också i övrigt uppmärksamma att det 2018 har det gått 100 år sedan Sverige blev en demokrati. Det finns all anledning att uppmärksamma den man som mer än någon annan har förtjänat av att Sverige blev just demokratiskt. Nils Edén var en liberal historieprofessor och politiker som ledde en liberal-socialdemokratisk regering under de dramatiska åren 1917–20. Då blev Sverige en demokrati. Kvinnor fick rösträtt, och den kommunala rösträtten blev inte längre graderad. Riksdagens första kammare blev demokratisk liksom dess andra kammare. Även i övrigt skedde ett intensivt reformarbete. Bland annat beslöt riksdagen om åtta timmars arbetsdag. Av denna anledning, och många fler, anser vi att riksdagen bör lyfta fram och hedra Nils Edéns verk genom en permanent påminnelse av detta genom en byst eller liknande, samt att Nils Edéns verk särskilt uppmärksammas under 2018.

Jan Björklund (L)

Maria Weimer (L)

Christer Nylander (L)